

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 690/2014-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 12. novembra 2014 prerokoval námietku predpojatosti proti sudkyňi Ústavného súdu Slovenskej republiky JUDr. Jane Baricovej, vznesenú prezidentom Slovenskej republiky, vo veci sťažnosti JUDr. Evy Fulcovej a JUDr. Juraja Sopoligu, vedenej Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. III. ÚS 571/2014, a takto

r o z h o d o l :

Sudkyňa Ústavného súdu Slovenskej republiky Jana Baricová **n i e j e v y l ú č e n á** z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vedenom Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. III. ÚS 571/2014.

O d ô v o d n e n i e :

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 22. októbra 2014 doručené podanie prezidenta Slovenskej republiky (ďalej aj „prezident“), ktorým vyhlásil, že členku III. senátu ústavného súdu Janu Baricovú odmieta podľa § 28 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre jej predpojatosť, lebo má kvalifikovaný pomer k veci. Ďalej uvádza, že pod kvalifikovaným pomerom sudcu k prerokovávanej veci *„je potrebné rozumieť predovšetkým to, že výsledok konania pred Ústavným súdom by sa mohol priamo a bezprostredne dotknúť postavenia, najmä práv a oprávnení takého sudcu...“*.

Prezident Slovenskej republiky ďalej navrhol, aby sudkyňa Jana Baricová bola predvolaná a vypočutá ako svedkyňa v základnom konaní so zreteľom na čl. 30 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“).

2. Sudkyňa Jana Baricová vo vyjadrení z 28. októbra 2014 k uvedenej námietke prezidenta Slovenskej republiky uviedla, že vo veci sa necíti byť predpojatá, k účastníkom konania či k jeho predmetu nemá taký pomer, ktorý by jej bránil objektívne rozhodnúť. Zo subjektívneho hľadiska preto zostala nestrannou pre meritórne rozhodovanie veci.

3. Námietku predpojatosti sudkyne Jany Baricovej vznesenú prezidentom Slovenskej republiky nepovažoval za dôvodnú ani kandidát na sudcu ústavného súdu Juraj Sopoliga, ktorý v písomnom podaní z 30. októbra 2014 uviedol, že namietaná sudkyňa sa nezúčastnila pohovoru medzi ním a prezidentom za prítomnosti členov poradného výboru, čiže o priebehu tohto pohovoru nemá žiadnu osobnú skúsenosť a aj výkonu svojej funkcie sa ujala ústavným spôsobom.

4. Podľa § 27 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) je sudca vylúčený z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vo veci, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, účastníkom konania alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o jeho predpojatosti.

Podľa § 28 ods. 1 zákona o ústavnom súde účastník konania môže vyhlásiť, že niektorého zo sudcov odmieta pre jeho predpojatosť. Ak dôvody, ktoré vedú k vyhláseniu o odmietnutí sudcu pre jeho predpojatosť, vznikli do začiatku ústneho pojednávania, môže ju účastník konania vyhlásiť najneskôr na začiatku ústneho pojednávania.

5. Ústavný súd v danej súvislosti zdôrazňuje, že požiadavka nestrannosti sudcu sa dotýka samej podstaty spravodlivosti a jej vnímania. Nestrannosť znamená absenciu

zaujatosti či predsudku, znamená, že sudca nemá žiaden osobný záujem na výsledku konania.

6. Rozhodovať nestranne nie je právom, výsadou či privilégium sudcov. Ide o základnú povinnosť sudcov, o štrukturálny prvok súdneho systému a jeho riadneho fungovania.

7. Už vo svojej predošlej judikatúre ústavný súd konštatoval, že z pohľadu ľudskoprávneho, z pohľadu práva na nestranného sudcu ako komponentu práva na spravodlivý proces vyvinul Európsky súd pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) dve previazané stránky nestrannosti a judikatúru k nim rozvíja už viac ako 30 rokov (Piersack v. Belgicko, sťažnosť č. 8692/79, rozsudok z 1. októbra 1982; Pohoska v. Poľsko, sťažnosť č. 33530/06, rozsudok z 10. januára 2012). Nestrannosť má stránku subjektívnu a stránku objektívnu, a tie sú overované rovnomernými testami. Európsky súd pre ľudské práva zdôrazňuje význam nestrannosti sudcu pre dôveru verejnosti v súdnictvo, a to vo všeobecnosti (Olujič v. Chorvátsko, sťažnosť č. 22330/05, rozsudok z 5. februára 2005, bod 57), ale osobitne pri objektívnom teste (Kinský v. Česká republika, sťažnosť č. 42856/06, rozsudok z 9. februára 2012, bod 87). Nestrannosť je vo vnímaní ESLP absenciou zaujatosti či predsudku vo veci, pričom nestrannosť môže byť overovaná už spomenutým subjektívnym a objektívnym testom. Východiskom je subjektívny test, v ktorom sa zisťuje osobné presvedčenie, postoj sudcu, resp. jeho záujem v prerokúvanej veci. Osobná nestrannosť sudcu sa predpokladá, kým sa nepreukáže opak. Takýmto „opakom“ môže byť sudcom prejavené nepriateľstvo, neznášanlivosť alebo ak si napríklad sudca z osobných dôvodov vyhradí prerokovanie veci pre seba. Požiadavka nestrannosti nemôže byť dostatočne naplnená len subjektívnym testom, ktorý je náročný z hľadiska preukazovania. Na subjektívny test teda plynule nadväzuje test objektívny, ktorý si všíma, či sudca vykazuje legitímne pochybnosti z hľadiska jeho nestrannosti. Tu je dôležitá perspektíva nestranného pozorovateľa a relevantné je aj zdanie (ne)strannosti. Podľa ESLP musí byť ustálené, či existujú zistiteľné skutočnosti, ktoré môžu vzbudzovať pochybnosti o nestrannosti sudcov, a v tomto zmysle môže mať aj zdanie určitú dôležitosť, pretože „v stávke“ je dôvera, ktorú musia súdy v spoločnosti vzbudzovať, nehovoriac o dôvere

samotných účastníkov konania (Daktaras v. Litva, sťažnosť č. 42095/98, rozsudok z 10. októbra 2000, bod 32). Ústavný súd dodáva, že súčasne s dôverou, na ktorú musia súdy v demokratickej spoločnosti ašpirovať, je cez ňu „v hre“ aj autorita súdnych rozhodnutí.

8. Pozícia namietajúceho má v objektívnom teste dôležitý význam, avšak rozhodujúce je, či je jeho obava aj objektívne akceptovateľná. Ústavný súd z hľadiska teoretického upozorňuje, že test objektívnosti a zákonné dôvody nespôsobilosti sudcu sa môžu prekrývať, ale nejde o totožné inštitúty.

9. Podstatou námietok proti sudkyňi Jane Baricovej je ústavnosť jej vymenovania do funkcie sudkyne ústavného súdu v prípade, ak by s ústavnou sťažnosťou uspeli viacerí ako dvaja sťažovatelia (sťažnosť podali všetci piati nevyzmenovaní kandidáti), a možnosť jej vypočutia ako jedinej svedkyne v konaní o sťažnostiach nevyzmenovaných kandidátov na sudcu ústavného súdu.

Pokiaľ ide o prvý aspekt námietky, tento je úplne mimo rámec rozhodovania prezidenta Slovenskej republiky o subjektívnom práve už vymenovanej sudkyne do funkcie sudkyne ústavného súdu. Toto konanie totiž už nemá nič spoločné s ďalšími konaniami neúspešných kandidátov na funkciu sudcu ústavného súdu proti prezidentovi Slovenskej republiky, pretože bolo ukončené formálnym aktom uvedeným v čl. 134 ods. 4 a 5 ústavy, na základe ktorého sa Jana Baricová legitímne ujala svojej funkcie sudkyne ústavného súdu.

Druhý argument tiež neobstojí, pretože ako svedok môže v konaní pred ústavným súdom vystupovať iba tá fyzická osoba, ktorá určitú skutočnosť svojimi zmyslami (najčastejšie zrakom či sluchom) priamo vnímala a je schopná o tom podať súdu správu. Sudkyňa ústavného súdu Jana Baricová však nemôže byť svedkom priebehu pohovorov neúspešných kandidátov, na základe ktorých prezident Slovenskej republiky rozhodol o ich nevyzmenovaní do funkcie sudcov ústavného súdu, lebo sa ich vôbec nezúčastnila, a tak nie je ani spôsobilá o tom podať ústavnému súdu správu.

10. Ústavný súd na základe už uvedeného dospel k záveru, že prezidentom Slovenskej republiky uvádzané skutočnosti v kontexte rozhodovania vecí vedenej na ústavnom súde pod sp. zn. III. ÚS 571/2014 ani z objektívneho hľadiska nevzbudzujú oprávnené pochybnosti o nestrannosti sudkyne Jany Baricovej, preto bolo rozhodnuté tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. novembra 2014